

monah Savatie

Ne-a făcut mai liberi libertatea confesională?

? **n** cartea fundamentală a taoiștilor, Lao Zi povestește un caz de înțelepciune chinezească. Un oarecare chinez, aflând că vecinului său i-a murit soția, se duce la el să-l consoleze. Din text se înțelege starea grea a chinezului, care caută să-și exprime condoliantele într-un mod e? **t** mai cuviincios. Numai că, într-**nd**? **n** casă, acesta a avut un mare șoc găsimdu-și vecinul în mijlocul camerei, bătând cu lingura? într-o cratiță și veselindu-se. „Cum poți să faci una ca asta, l-a muștră oaspetele, soția ta cu care ai trăit o viață și care ți-a născut copii a murit, iar tu te veselești”. „Eu mi-am iubit foarte mult soția, răspunse înțeleptul, și de aceea mă veselesc. Dacă aș izbucni acum în lacrimi aș da dovadă că nu am înțeles care este adevăratul sens al vieții”.

ntrebarea pe care o propun eu este următoarea: care din aceștia doi a? nealcat libertatea celuiilalt? Dacă vrem un răspuns în spiritul drepturilor internaționale ale omului, zicem că amândoi. Primul – pentru că, văzându-și oaspetele, totuși nu a încetat să facă o faptă care putea să-l deranjeze pe acesta. Iar al doilea – pentru că l-a muștră fără să mai aștepte momentul potrivit. Amândoi au acționat urmându-și propria libertate, dar amândoi s-au str? întorât reciproc.

La vremea sa, Rousseau, dădea o definiție plauzibilă a libertății personale: „libertatea mea nu trebuie să strâmtoreze libertatea celuiilalt”. De aceea, una și aceeași faptă, pentru unii poate fi act de caritate iar pentru alții adevărata crimă, în funcție de tradiția societății în care trăiesc.

De exemplu? **n** India, arderea mortului și aruncarea cenușii lui în Gange, (iar alteori arderea soției împreună cu răposatul!), este un lucru bun și interzicerea lui de către oficialități ar însemna violarea unei tradiții de mii de ani. La noi pentru astfel de fapte se face pușcărie. Iar în tradiția samurailor japonezi cel mai mare rău pe care îl poți face cuiva este să-ți faci seppuku (să-ți spinteci burta) în fața casei lui. Desigur, lumea este diferită.

Din acest punct de vedere este interesant să urmărim efectele interferențelor culturale și spirituale foarte rapide din societatea contemporană. Și în acest context să definim mai exact unele noțiuni precum „drepturile omului”, „libertatea mărturisirii credinței” etc.

O altă chestiune este, în ce măsură organele de drept și Guvernul poate apăra interesele unor sau altor din aceste confesii. Și

atunci când spun confesii nu exclud niciuna din formele de grupare a unor indivizi? **n** vederea urmăririi unor scopuri și interese comune, fie religioase, fie politice. Deoarece foarte multe dintre organizațiile așa-zis religioase înregistrate astăzi la noi îndeplinesc acțiuni cu totul politice, altele economice, dar nicidecum religioase.

Printre declarațiile drepturilor omului din 1981 găsim următorul punct: „Libertatea de a mărturisi o credință sau de a exprima convingeri e supusă doar restricțiilor stabilite de lege și ordinii necesare pentru protecția securității civice, a sănătății și moralei, cât și de drepturile de bază ale celorlalți persoane”.

Spațiul cultural și spiritual în care s-a dezvoltat poporul nostru este destul de unitar și armonios. Încă din zorii formării sale și până azi poporul român a avut o singură religie și toate actele de bine și de rău se înțeleg prin prisma tradiției ortodoxe. Fenomene ca poligamia, sacrificarea pruncilor, homosexualitatea, uciderea în numele religiei, la noi au fost și sunt văzute ca abateri și neliniștesc în chip neplăcut. Armonia poporului nostru se vede chiar și la nivelul portului bărbătesc și femeiesc, care iarăși urmează tradiția evanghelică. Un bărbat în fusta, fapt normal în Scoția, la noi? Înseamnă altceva. Și această unitate a noastră este un factor foarte important pentru crearea unor relații de ordine firească, în care statul să poată acționa astfel înc? **t** apărarea drepturilor unuia să nu strâmtoreze drepturile celorlalți.

Desigur, armonia care a caracterizat vreme de multe secole poporul nostru astăzi s-a stricat. Dar cel mai curios este că s-a stricat în urma unei efortări enorme a autorităților de a-i împaca pe toți. Nu se știe pe cine intenționa să împace Parlamentul nostru, căci țările din fosta Uniune se deosebeau categoric de cele din Europa și America anume prin faptul că la noi nu aveai pe cine împaca. La noi toți erau la fel. Un singur partid atrofiasse „instinctul” conflictelor politice, iar interzicerea oricărui fel de religiozitate? năturase considerabil prozelitismul? **n** aceste condiții, importarea unor „drepturi” din Europa și America seamănă cu câștigarea unei lese foarte costisitoare la loto, după care vrei nu vrei trebuie să-ți cumperi și câine.

Atunci e? nd Guvernul nostru? între anii 1992/95? megistrase deja oficial majoritatea sectelor existente? **n** lume, făgăduind să le respecte cererile, el ar fi trebuit să analizeze mai în? i? **n** ce relație se afla aceste organizații unele cu altele și dacă nu cumva ele se războiesc reciproc. Mai apoi, dacă mai este preocupat de starea poporului care

l-a ales, cam care ar fi investiția la dezvoltarea culturii noastre naționale a unor organizații din Koreea sau Japonia, care au avut conflicte anterioare cu statul și au fost interzise oficial? **n** majoritatea țărilor europene și din SUA. Motivele au fost traficul de droguri, arme și prostituție, cât și cazurile de pedofilie și decesuri în urma inaniției și a experiențelor extreme făcute asupra membrilor sectei. Mă refer și la organizații ca Moon (Federația familiilor pentru pace în toată lumea și alte pseudonime), Dianetică lui Habard, Societatea pentru conștiința krisna, Academia Zolotov, etc., înregistrate? **n** Moldova. Nu mai vorbesc de faptul că toate aceste organizații au proprietatea de a se ascunde sub nume diferite, că asociații de tineret, de protecție a familiei, de cluburi și centre care se înregistrează ca „societăți non-profit și non-guvernamentale”, după statutul binecunoscut, (pentru a scăpa de impozite). Nu exista nicio comisie de specialiști în istoria religiilor, teologi și chiar psihologi și psihiatri pe lângă Guvern care să cerceteze în prealabil doctrină și istoria organizației ce urmează a fi înregistrată.

Toate aceste secte săvârșesc crime împotriva omului, pe plan psihic și fizic. Nu mai vorbesc de încălcarea armoniei spirituale și în genere a oricărui fel de spiritualitate. În toate aceste secte omul este un fel de e? îne a lui Pavlov, un animal pe care se fac experiențe? **n** urma unui curs intens de spălare a creierului omul? și pierde orice simț al realității, se alienează. Pretinsa liniște și echilibru pe care cred că îl capătă tinerii aderând la astfel de practici este urmărirea autosugestiei și a hipnozei. A izolării în chip artificial de realitatea societății în care trăim prin interdicții inumane. Atunci când un om? începe să zboare? **n** astral? **n** fiecare noapte și să simtă vibrațiile cosmice cu oasele bazinului, sau să cânte psalmii lui David pe ritmuri country? **n** fata trecătorilor nedumeriți, să vorbească în „limbi” pe care nici el nule? ntelege, cred că e cazul să fie cercetat de psihiatru.

Dar orice ironie dispare atunci e? nd tot mai mulți membri ai acestor mișcări sfârșesc prin sinucidere, individuală sau în grup. Și pe toate acestea Guvernul nostru își ia angajamentul să le apere, încălcând nu numai ordinea? **n** societate și normele unei conviețuiri civilizate, ci chiar și obligațiunea medicilor de a-și exercita datoria. Medicul trebuie să privească un martor al lui Iehova cum agonizează din cauza pierderii de sânge, dar nu are voie să-l salveze printr-o simplă transfuzie, deoarece martorul a semnat contract cu Guvernul prin care

refuza transfuzia sângelui chiar și dacă s-ar afla în comă. Este curios ca Guvernul legalizează și apără o organizație de 39.000 (statistica iehovista pe 1999) de oameni care nu numai că interzice membrilor săi să participe la alegeri, ci nici măcar nu recunosc vreo însemnătate a acestui Guvern cu toate legile sale, considerându-l „adunare drăcească”.

Și printre toate aceste confesii zgomotoase, care răbufnesc ca ciupercile atomice pe stadioane și în piețe, numai bisericuțele ortodoxe își săvârșesc slujirea cu ușile închise, fără să se impună nimănui. Nu ies pe stradă cu tobe și pancarte, nu fac cadouri, nu pândesc? n parcuri. Și chiar dacă toți membrii noilor organizații au fost culeși din numărul fiilor Bisericii Ortodoxe, Biserica Ortodoxă nu intențează procese. Foarte nemodern, fundamentalist, nedemocratic.

Biserica Ortodoxă înțelege de ce se în? mpla astfel. Ea știe că Împăratul ei nu este din lumea aceasta. Și, totuși, mulți dintre membrii ei încă mai sunt din lumea aceasta, și acestora ea își cere măcar voie de a le da un sfat: Nu puneți în aceeași cameră mai mulți oameni care se urăsc între ei, iar dacă tot s-a în? mplat să-i puneți, măcar nu le dați voie să facă fiecare ce vrea, căci fiecare din ei nu vrea decât să-l sfâșie pe celălalt, și îl va sf? sta. „Ajunge zilei răutatea ei” (Mt. 6, 33).

Legalizarea și nesupravegherea multitudini confesiilor străine modului armonios de viață al unei societăți educate vreme de aproape două mii de ani în tradiția ortodoxă nu este o metodă de pacificare, ci un nou prilej de scandal și conflicte majore. Faptul că toate aceste confesii își cer dreptul de a avea conturi în băncile din străinătate trebuie să înțelegem ce? înseamnă. Dar ceea ce este mai interesant e faptul că toate conflictele nu au loc între Biserica Ortodoxă, (care a fost și poate mai este „gazda” acestei țări), și ceilalți, ci ceilalți, oaspeții, se bat între ei. De ce trebuia să facem din țara noastră poligon pentru sectele din Koreea, Japonia sau Boston?

Noi trebuie să înțelegem că tot omul este, dacă nu religios, cel puțin superstițios. Adevărații atești sunt exemplare rare și mă tem că-s pe cale de dispariție. Unii au devenit teosofi, alții dianeticieni, iar alții pur și simplu, cincizecisti, iehoviști sau cel puțin admiratori ai lui Sri Chinmoi. Toate aceste doctrine se afla în mare conflict unele cu altele. Un stat care aspiră la o societate stabilă ar trebui să evite răspândirea acestor grupări, ceea ce au și început să facă multe țări europene, precum Germania, Franța, Elveția, Austria ș.a. Cu atât mai

mult statul nu trebuie să creeze condiții pentru importarea acestor organizații pe viitor.

Iar dacă tot s-a în?mplat să se omulțească în măsură? **n** care s-au? omulțit, libertatea fiecărei confesii ar trebui, totuși, să țină cont de libertatea celorlalte. De exemplu, discoteca în aer liber a harizmaților din fața Palatului Culturii din Chișinău putea fi cel puțin transferată din săptămâna Patimilor, (e? nd ortodocșii se afla în doliu), pentru alta vreme, ca să nu sfideze populația majoritară ortodoxă. Paradele krisnailor cu tobe și zurgalăi care tulbură liniștea publică ar putea fi sancționate cel puțin pentru poluare fonică. Ce să mai spunem de"?ncercarea" evangheliștilor de pe stadionul național de a da un răspuns frământării „Viața – cum să ne descurcăm în ea?” la care numai corul a constituit 750 de persoane? Dacă până și copiii pe strada fluturau baloane pe care se reclamă evenimentul!

Se cunosc cazuri e? nd? **n** casele de rugăciune baptiste din nordul Moldovei la intrare e pavată o cruce pe care fiecare membru trebuie să o calce și să o scuie (în Moldova există două feluri de bapțiști, înregistrați („vânduții”) și neînregistrați. Căsătoria cu un? megistat este văzută ca un act de apostazie). Iar nu demult, în Bălți, oamenii săraci se puteau căpătui cu ceva rufe dacă acceptau să calce icoana Maicii Domnului.

Nu mai vorbesc de dogme teologice, dar ce valori morale și umane propovăduiesc aceste grupări de oameni atunci când săvârșesc astfel de acte? Poate că pentru ei Maica Domnului nu este Împărăteasa cerului și a pământului, nu este pururea Fecioară, fie. Dar chiar și așa, cu ce a greșit această fată sărmana de 16 ani cu un prunc în brațe, pe care noi o iubim?

? **n** cazul? **n** care punem problema acțiunilor discriminatorii ale unor organizații cu pretext religios din Moldova, deocamdată minoritare, acestea trebuie să respecte bună cuviință pretinsă de marea majoritate a populației băștinașe, persoane de altă credință, în cazul dat ortodoxă, și cu alte concepții morale. Orice activitate a confesiilor minoritare n-ar trebui să fie îndreptată împotriva majorității ortodoxe și nici să rănească în vreun fel sentimentul religios al acestora. De aceea, orice oficiere a cultelor sau a manifestărilor de propagare a unei sau altei confesii în aer liber, prin folosirea tehnicii audio și video, este un act de sfidare îndreptat? împotriva majorității ortodoxe. Credincioșii ortodocși din Moldova nu

au săvârșit niciodată astfel de acțiuni în aer liber.

Libertatea confesională nu trebuie să se transforme în război confesional. Toleranța pripită acordată unor forme de religiozitate total necunoscute presupune în mod automat str? întorarea altor convingeri confesionale? n contextul absolutei neinstruiri teologice rezultate inevitabil din? ndelugata ateizare a societății noastre, invazia tradițiilor religioase este un pericol iminent. Individul post-ateist plasat dintr-odată în vacarmul informațional de azi poate fi asemănat cu un copil scăpat la pultul unei stațiuni atomice. Orice idee religioasă plasată incorect poate avea efectele unei explozii nucleare, poate distruge popoare și culturi întregi.

Entuziasmul moldovenilor cu care aceștia în? mpina orice idee religioasă străină este, fără îndoială, anecdotic. Atunci când moș Ion și baba sa au auzit la radio cât costă o bombă atomică, moș Ion a zis: ce zici, baba, s-avem noi norocul ista să cadă o bombă atomică la noi în grădină.

Astăzi războiul nuclear a fost înlocuit cu mult succes de războiul confesional, doctrinar. O idee nestăpânită poate aduce mai multă pagubă decât un batalion de tancuri. Tancurile se văd, dar ideile nu, numai Camil Petrescu „vedea idei”...

Noi, ortodocșii, ar trebui să înțelegem că noi suntem altfel dec? t cei din apus sau din orientul credințelor brahmanice. Dar asta nu? înseamnă neapărat că suntem mai răi. Ce-i rău în faptul de a ne cunoaște mai în? i pe noi? neine și abia mai apoi pe chinezi și pe indieni?

Socrate a vrut și el să se cunoască mai în? i pe sine. Și a aflat un lucru foarte important, din punctul de vedere al nostru, al ortodocșilor. Încununarea căutărilor sale a fost surprinzătoare: „eu știu că nu știu nimic”. Aceasta este revelația omului sincer în fața măreției lui Dumnezeu, smerenia? începutul cunoașterii de Dumnezeu.

Cunoașterea de Dumnezeu pentru ortodocși e strâns legată de cunoașterea de sine. Orice încercare sinceră de a ne cunoaște pe noi înșine culminează cu cunoașterea de Dumnezeu, a Acelui Dumnezeu care S-a pogorât și și-a făcut loc în inimile noastre. Așa se realizează adevărata religie (re-legare) cu Dumnezeu, unică și de neschimbat. Acesta este idealul și viața noastră în Iisus Hristos, Domnul nostru, Care a plătit pentru noi cu prețul sângelui Său. N-avem nevoie de dumnezei care nu au murit pentru noi!

— Actele internaționale despre drepturile omului, Moscova 1999, cap. 5: Preîntîmpinarea discriminărilor, Declarația despre lichidarea tuturor formelor de intoleranță și discriminare în baza religiei sau a convingerilor, art. 1, punct. 3. pg. 133.